

Studiedag: roofvogels in gevangenschap

WERELDDIERENDAG

NIEUWE WETGEVING

- **Het houden van roofvogels en uilen in een beschermde omgeving**
Dominique Willems, roofvogelhouder

INTRO

Waarde **excellentie**, Vlaams minister Ben **Weyts**,

Beste **liefhebbers** van **dieren** in Vlaanderen,

Mijn **dank** dat ik hier vandaag op werelddierendag, als valkenier en ... **hedendaags mede-drager van het immaterieel erfgoed der Valkerij**, voor **jullie** mag komen spreken; ... op deze toch wel belangrijke dag voor **ONS, dierenliefhebbers in Vlaanderen**.

Mijn naam is **Dominique Willems**, het is voor mij **een eer**,... om **hier** voor jullie te **mogen** spreken, **mede** naar aanleiding van de **nieuwe** regeling voor het **houden van roofvogels in gevangenschap**.

Vooreerst zal ik even kort iets meer over mezelf vertellen.

Als kind groeide ik op in een familie en vriendenkring waar natuurbeleving centraal stond.

Sinds mijn jonge leeftijd genoot ik ervan om, samen met vrienden, op ontdekking en beleving te gaan van ons Vlaamse buitengebied. Op schattenjacht gaan in onze Limburgse natuur, zoeken naar vreemde dingen, amfibieën, planten, vreemde vogels,... en dan het “wat en hoe” opzoeken en ontdekken, was en is nog steeds heel boeiend voor mij.

Toen ik als jonge knaap, in mijn vriendenkring, een gepassioneerd valkenier leerde kennen; was ik aanvankelijk vrij sceptisch.

Via mijn tijdschriften en natuurvrienden had ik een vrij negatief en vooral **immoreel beeld** van valkerij **ingelepeld gekregen**.

Door toedoen van mijn vrienden leerde ik die “valkenier” steeds beter kennen.

Na verloop van tijd bleek, steeds meer tot mijn verbazing, dat we eigenlijk **dezelfde interesses** en passie hadden voor **natuurbeleving**.

Al gauw ontdekte ik dat een valkenier zijn roofvogels helemaal **niet** uit de natuur rooft; integendeel, ik zag hoe hij erin slaagde om roofvogels in een beschermd milieu te kweken !

Ik ontdekte dat er op wereldvlak heel wat **roofvogelbeschermings-projecten** lopen, waar de **unieke expertise van valkeniers** een onmisbare rol in speelt.

Het fascineerde me om te zien hoe hij zijn woestijnbuizerd loste en deze boven ons begon te cirkelen. De buizerd volgde ons van boom tot boom en af toe landde deze op zijn handschoen. Het waren onvergetelijke momenten voor mij om te zien hoe goed de verstandhouding was tussen **een roofvogel in zijn volle vrijheid** en **zijn valkenier**.

Op de camerabeelden uit zijn kweekvolières zag ik hoe **zorgzaam en liefdevol** zijn roofvogels hun jongen grootbrachten.

Samen met de, **voor mij tot vriend geworden valkenier**, en zijn buizerd, gingen we ook regelmatig op konijnenjacht.

Ik ervaarde het als een nieuwe dimensie die werd toegevoegd aan mijn natuurbeleving.

Ik kon niet anders dan mijn **aanvankelijk** negatief beeld van valkerij, helemaal bij te stellen.

Bovendien ontdekte ik **dat Valkerij, ... één van de oudste vormen van natuurbeleving is die de geschiedenis van de mensheid op aarde heeft gekend**.

Ik ontdekte dat er in Vlaanderen een aanzienlijk **grote** gemeenschap, ... met **vele honderden valkeniers**, actief was.

Demo

Na verloop van tijd besloot ik om **zelf** ook, onder het mentorschap van mijn ervaren valkeniers-vriend, actief **valkenier te worden**.

De hobby werd voor mij een **passie**, de passie werd een **beroep**, en het beroep werd een **levenswijze**. Een **levenswijze** die mij toelaat om dagelijks in onze mooie natuur te vertoeven.

Door mijn workshops en demonstraties met mijn **roofvogels, als ambassadeurs van de natuur**, weet ik, **samen** met vele andere valkeniers in **Vlaanderen**, jaarlijks **duizenden toeschouwers** te boeien, **interesse te wekken** en onbewust **aan te zetten tot de ontdekking van natuurbeleving**.

Een beetje cijferen toont ons aan dat er elk jaar zowel **BINNEN, maar ook op reis BUITEN Vlaanderen**, makkelijk een paar miljoen Vlamingen er graag voor kiezen, hetzij in een dierenpark, een cultuurhistorisch feest, een evenement of andere gelegenheid, om **een vrije vlucht-demonstratie met roofvogels bij te wonen**.

Valkeniers hebben dus **als ambassadeurs van de natuur ... EN ... als dragers van het immateriële erfgoed der valkerij** een bijzonder unieke en belangrijke rol te vertolken in onze moderne Vlaamse samenleving.

Recente evolutie

Het tot stand komen van onze **nieuwe Vlaamse regelgeving voor het houden van roofvogels in gevangenschap**, hangt **nauw samen** met **de evolutie van de jongste decennia**, die onze eeuwen oude **Vlaamse valkerij heeft gekend**.

Valkerij wordt door de mens sinds duizenden jaren van voor onze jaartelling ononderbroken beoefend tot op de dag vandaag. **Gedurende zijn geschiedenis** zien we dat valkerij zich steeds wist aan te passen **en** steeds is **geëvolueerd** naar telkens een **eigentijdse invulling** van valkerij.

Geleidelijk aan kwam de valkerij **na de oorlogsperiode weer tot ontwikkeling**, en opmerkelijk gebeurde dit op een alweer heel **eigentijdse** manier. Er werd niet meer vanaf het paard op reigers of overtrekkende vogels gejaagd zoals weleer. Maar veeleer op de toen nieuwe en modernere wijze, met aanwachende valken op fazanten of patrijzen, met voorstaande honden, of met havik vanaf de hand **in ons modern Vlaams cultuurlandschap**.

Kweek

Sinds midden vorige eeuw **slaagden valkeniers er wonderwel in om roofvogels in gevangenschap te kweken**.

Doch het bleef nog enkele decennia moeilijk voor valkeniers, om aan een jachtvogel te komen. Valkerij stond op een heel **laag** pitje, en kwekers van roofvogels waren eveneens **schaars**.

Door het gebruik van chemicaliën zoals **DDT in de landbouw**, ging het heel slecht met de natuurlijke populatie van roofvogels. **Gelukkig** werden we ons in die periode steeds meer **milieubewust**, en kwamen er **regelgevingen** die ook de roofvogels **beschermden**.

Uit **vrees voor buitensporigheden** werd valkerij toen, decennia lang, strak aan de teugel gehouden door **repressieve wetgeving** met een vergunningen systeem.

Slechts een enkeling had nog de **gelegenheid** en het benodigde **doorzettingsvermogen** om de **valkerij** uit te blijven oefenen !!!

Daar kwam **verandering** in toen het Europese Hof, in **1996** met **het arrest-Vergy**, verordonneerde dat Europese lidstaten een uitzondering **moesten** maken in de beschermende **wetgeving**; door de mogelijkheid te bieden om **gekweekte vogels van**

beschermde Europese soorten te bezitten, te vervoeren, tentoon te stellen en te verhandelen !!!

Hiermee werd voor de **valkeniers** weer meer mogelijkheid **geboden**, om in gevangenschap gekweekte jachtvogels **te houden**.

Parallel met de **heropleving van de valkerij** ontwikkelde zich ook met steeds meer succes, **de kweek** van roofvogels binnen **een door valkeniers beheerde accommodatie**.

Door de zich steeds **verder** opbouwende **expertise, zelfstudie**, en samenwerking met **wetenschappelijke instellingen**, slaagden **valkeniers** er steeds beter in om roofvogels **met succes** in gevangenschap te kweken.

Zo ontstonden er de voorbije decennia ook in Vlaanderen een aantal roofvogel-kweekprojecten. Jaarlijks vinden er een heel aantal, in onze Vlaamse kweekprojecten geboren **valken**, hun weg naar **valkeniers in het Midden Oosten**. De **in gevangenschap gekweekte valken** worden vandaag in het Midden Oosten meestal **beter** gewaardeerd **dan** hun soortgenoten uit het wild. Op **deze** manier **vermijden** valkenkwekers **dat** Arabische valkeniers zich **nog langer** tot uit het **wild** afkomstige kwetsbare soorten wenden.

De roofvogels **die door valkeniers in Vlaanderen en Europa gebruikt worden** zijn dan ook **helemaal NIET... meer** zoals tijdens de middeleeuwen afkomstig **uit het wild**, maar **wel** uit **eigen kweekprojecten** van valkeniers.

Daar, waar de valkerij in de na-oorlogse periode van de 21^e eeuw een moeizame herontwikkeling, doch een **gestaag positief groeipatroon** had gekend, kan het **Het arrest van Vergy** als een **boostende groeifactor** voor de **Vlaamse** en Europese **valkerij** beschouwd worden.

Er kwamen steeds **meer mensen** bij, die **roofvogels** gingen houden **in Vlaanderen**, één van de van oudsher **dichtst** bevolkte regionen van Europa.

Heel wat "**nieuwe valkeniers**" genoten een **uitstekende meerjarige kwalitatieve opleiding**, hetzij via de bestaande clubs, of het mentorschap van een ervaren en deskundig valkenier. Onze Vlaamse valkeniers ontwikkelden een in binnen- en buitenland **toonaangevende opleiding tot valkenier** aan het SYNTRA. Getuigschriften en diploma's van SYNTRA, zijn **officieel erkend** door de **Vlaamse Gemeenschap !!!**

DOCH, ... niets **menselijks** is onze grote verscheiden gemeenschap van roofvogelhouders **vreemd**, ...en met het **grote aantal** mensen die roofvogels gingen houden stelde men op de duur, **natuurlijk** ook **een aantal** excessen vast !!!

De **typische** excessen in de **dierenhouderij** ten gevolge van een **gebrek aan kennis**, of **onbezonnenheid**, bleven ook de Vlaamse roofvogel-houderij **niet** helemaal vreemd.

Ieder dierenliefhebber in Vlaanderen was het erover eens dat de **nood** om één en ander te regelen binnen Vlaanderen zich met de dag meer **opdrong**.

De inmiddels flink gegroeide Vlaamse Valkerij en roofvogelhouderij is er klaar voor, om nu maar eens zijn valken-melktanden te verliezen, en door te groeien tot :

een meer volwassen,

een meer correcte

en een meer homogene gemeenschap.

Een roofvogelhouders gemeenschap waar het **conditie-niveau** voor het **houden van roofvogels** in gevangenschap het **dierenwelzijn niet** in de **weg** kan staan....

Kortom **Vlaanderen waakt** over haar **kwalitatieve invulling** van valkerij, een valkerij waar Vlaanderen **trots** op kan zijn.

Een **hedendaagse invulling** van valkerij die **zoals de UNESCO conventie het opdraagt**, valkerij kan **borgen, demonstreren** aan onze bevolking, en **overleveren** aan de toekomstige generaties .

Precies zoals dat ook voorzien is in **de visie** en het **beleid van onze Vlaamse overheid** voor het **borgen** van **ons immaterieel cultureel erfgoed**, in **naleving** van de **Unesco Conventie van 2006**, die Vlaanderen ondertekende.

Na meerdere jaren van **overleg en samenwerking** met de belangengroepen uit onze maatschappij is het vandaag dan zo ver, **onze overheid heeft zijn ei gelegd !**

Voortaan is er een **nieuw Vlaams wettelijk kader** waar elke roofvogel houdende Vlaming zich, **op straffe van boete**, dient te houden.

Ten geleide

Om in de praktijk onze dieren die we houden **een behoorlijk welzijn te bezorgen**, is het belangrijk om **niet alleen** rekening te houden met een aantal **fysieke** kenmerken van een soort, maar tevens met de **persoonlijkheid van de individuele** vogel.

Een gezonde vraag die zich in elke beschaafde maatschappij stelt is:

Zijn roofvogels anno 2018 in gevangenschap moreel verantwoord ?

Om deze **ethische vraag** rond het **houden van roofvogels** te kunnen beantwoorden is het belangrijk om alvast **een paar dingen** in beschouwing te nemen:

De omgeving met al zijn factoren, waarin roofvogels leven zijn heel bepalend voor de mate waarin deze zich zullen voortplanten. Dit geldt zowel voor vogels in de vrije natuur als voor vogels in een **door een valkenier beheerde vrijheid en accommodatie**.

Het succesvol tot **voortplanting** komen heeft in beide gevallen **één gemene deler**; namelijk.....de **uiting** van het meest ultieme waarneembare **comfortgedrag** in een roofvogelleven. Een **comfortgedrag** ... dat vanuit **evolutionair standpunt** als **reden van zijn bestaan** kan beschouwd worden, namelijk **het voortbestaan van zijn soort bewerkstelligen**.

De condities waarin een roofvogel zich **ontwikkelt** gedurende zijn eerste levensweken, **définiëren** voor de **belangrijkste mate**, waaruit **de individuele comfort behoeften** van deze **individuele** vogel zullen bestaan voor zijn verder levensbestaan.

We doen er dan ook **goed** aan wanneer we over **het welzijn van roofvogels in gevangenschap** spreken, vooreerst een duidelijk onderscheid te maken tussen;

- A) **Enerzijds**, roofvogels die deel uitmaken van de **wilde avifauna**;
en
- B) **Anderzijds**, roofvogels geboren en opgegroeid in een **beschermde accommodatie**,... **onder het beheer van een kundig roofvogelhouder**,... en **toezicht van een dierenarts**.

De verschillende species roofvogels kan men dus beter NIET zo maar zowel letterlijk als figuurlijk, **in hokjes stoppen** en er een **welzijnshandleiding** voor opstellen, maar men dient **ook** rekening te

houden met de **individuele comfortbehoeftes van een individueel dier**.

Een **verdere bedenking** bij de huisvesting van roofvogels.

Onze energie, het isoleren van onze woningen, het brandstofverbruik van onze auto's, het zijn een **paar begrippen** die de laatste jaren steeds **regelmatiger in de media** aan bod komen. Het lijkt er sterk op dat **wij nu pas** tot **inzicht** komen hoe **belangrijk** deze begrippen voor onze **samenleving** zijn.

In tegenstelling tot ons, **de moderne mensen**, zijn de **dieren** zich daar reeds sinds het begin der tijden heel **bewust** van !

Het **zuinig omspringen met energie** is één van de **selectiecriteria** die tot de **evolutiemechanismen** behoren, en **bepalen** of een soort al dan niet **kan** overleven.

Ook roofvogels hebben de evolutie overleefd **door** onder andere **heel efficiënt** om te **springen** met **hun** energie. Roofvogels gaan dan ook voornamelijk vliegen - lees **energie verbruiken** - ...in functie van **hun jacht**, of **voedsel**, EN in functie van **hun voortplanting**.

Indien roofvogels **voldoende voedsel** hebben en **niet** opgeschrikt worden dan gaan ze meestal naar één van de door hen vertrouwde zitplaats en blijven ze daar **uren lang ...zitten roesten**, ...zoals luie **koningen**, tot wanneer ze weer **honger** krijgen. We kunnen dit gedrag **makkelijk** waarnemen bij roofvogels in **dierentuinen**, waar men roofvogels meestal in **gigantische kooien** houdt; en men **dag in dag uit, jaar in jaar uit** die roofvogel vrijwel **steeds op dezelfde plaats** ..kan ..zien ..zitten. Meestal komen ze **enkel** naar beneden om te eten.

De eerste levensweken van een roofvogel, zijn **erg bepalend** voor zowel zijn verdere ontwikkeling op **lichamelijke** als **persoonlijkheidsvlak**, en aldus voor zijn **kans** op verder **overleven**.

De uitdagingen

Nieuwe regelgevingen, nieuwe uitdagingen voor de Vlaamse valkerij , waarmee het **dierenwelzijn** voor onze Vlaamse roofvogels beter **zou** moeten worden ...

Enkele van de nieuwe uitdagingen waar roofvogel houdend Vlaanderen voor staat zijn :

...de uitdaging om : **Binnen de termijn**, die valt tussen het verschijnen in het Staatsblad van deze nieuwe wetgeving en **1 juli 2019, alle vereiste bouwvergunningen te bekomen en tevens de volièrès kant en klaar gebouwd te hebben !!!**

...de uitdaging : om alle **extra kosten** die dit met zich meebrengt te financieren.

...de uitdaging : om **indien nodig,... een nieuwe locatie te vinden** binnen Vlaanderen om uw vogels nog **legaal** te kunnen houden.

... de uitdaging : om **indien men over onvoldoende plaats** beschikt, of indien een bouwvergunning geweigerd wordt, een nieuw onderkomen te vinden **met garantie op dierenwelzijn**.

... de uitdaging: om **ook voor de delicaat te houden en de stressgevoelige** roofvogel-**individuen** een betere fysieke en mentale gezondheidstoestand te bewerkstelligen, in hun **vernieuwde, en door de wet opgelegde omgevingscondities**.

... de uitdaging: om als **Vlaamse beroepsvalkenier te overleven met concurrentie van Waalse en buitenlandse collega's, die helemaal niet aan deze regelgeving moeten voldoen, maar toch vrij alle valkenier-gerelateerde-opdrachten in Vlaanderen vrij kunnen komen invullen**.

Slot

Beste dierenvrienden, bij deze wil ik graag eindigen met een uiting van hoop.

Wij valkeniers hopen dat er in de toekomst nog meer serene, positieve en constructieve dialoog mag zijn, samen met de verschillende belangengroepen in het dierenwelzijnsveld.

Aan de grond van een correcte gevolggeving, ligt immers een goed oordeel, dat op zijn beurt een goede kennis van de materie vergt.

Waarde excellentie, Vlaams minister Ben Weyts,

Beste liefhebbers van dieren in Vlaanderen,

Ik dank u voor uw **aandacht**.

Dominique Willems.

Valkenier.

www.valkerij-dominique.be